

موسسات این است که دوراندیشانه نماینده منافع سهامداران (به عنوان یک گروه) و سایر وابستگان شرکت در اداره و انجام امور آن در محدوده قانون باشند.

۱/۱- وظایف اصلی

مدیران و روسای شرکت در انجام مسوولیتهای خویش عموماً با سه وظیفه اصلی مواجه هستند:

(الف) وظیفه سختکوشی (جدیت)

مدیران و روسای موسسه باید با همان اندازه از دقت و مراقبتی عمل کنند که یک فرد محظوظ منطقی در موقعیت مشابه و شرایط یکسان عمل می‌کند.

آنها باید وظایف خویش را با حسن نیت انجام دهند و به گونه‌ای عمل کنند که خود معتقد باشند و این بهترین روش در تامین منافع شرکت است و قبل از اتخاذ یک تصمیم کاری، باید تمام اطلاعات اساسی موردنیاز را که دسترسی به آنها میسر است جمع آوری نمایند.

ایفای این وظیفه نه تنها مستلزم برخورد بخردانه در خصوص موضوعات محول شده برای تصویب است بلکه نیازمند پرس و جو و رسیدگی منطقی و مراقبت در انجام امور شرکت نیز هست.

گرچه مدیران و روسای شرکت تضمین کننده درستی و تمامیت کارکرد هر یک از کارکنان کل شرکت نیستند اما لازم است که برنامه‌هایی مناسب را طرح ریزی و اجرا کنند تا اداره صحیح شرکت تشویق و ترغیب شود و از سوی دیگر موارد اداره ناصحیح نیز شناسایی و مشخص گردد.

(ب) وظیفه وفاداری

مدیران و روسای شرکت باید از پرداختن به فعالیتهای شخصی که به شرکت لطفه می‌رسانند یا موجب استفاده ناصحیح از آن می‌شود خودداری کنند. برای این افراد منوع است که از حسن اعتماد و اطمینانی که به آنها وجود دارد برای بالا بردن و افزودن منافع شخصی خود بهره گیرند انجام این وظیفه

اصول ییمه مسئولیت مدیران وروسای موسسات

ترجمه رحیم مصدق

مقدمه

مسئولیت روسای موسسات تجاری، عرضه عمومی سهام^۱، ادغام^۲، تملک^۳ و انتقال مدیریت شرکتها، برخی از ویژگیهای بیمه‌ای کاملاً آگاه و برگزیده است که در گیر شدن در مبارزه‌های پیچیده قانونی برای وی ساده و راحت باشد.

در چنین شرایطی روسا و مدیران شرکتها علاوه بر پوشش مسئولیت خود به خدمات حرفه‌ای یک کارگزار بیمه‌ای خبره و آگاه نیازمندند.

۱- مسئولیتهای روسا و مدیران موسسات

مسئولیت اساسی روسا و مدیران

عرضه عمومی سهام^۱، ادغام^۲، تملک^۳ و انتقال مدیریت شرکتها، برخی از ویژگیهای جهان تجارت امروزی است.

بنابراین مدیران و روسای این شرکتها، شخصاً بیش از گذشته با ریسک تحت پیگرد قانونی قرار گرفتن مواجه هستند.

هر مدیر یا رئیس شرکت یا یک سازمان غیرانتفاعی، به طور بالقوه در معرض خسارت‌های مالی جدی قرار دارد. سهامداران، کارمندان، سازمانهای نظارتی و رقبا هر یک ممکن است دادخواستهایی برعلیه این افراد اقامه کنند.

مستلزم وفاداری مستمر و غیرخودخواهانه به شرکت بوده و نیازمند آن است که هیچ‌گونه تقابل و تضادی بین وظایف شرکتی یک شخص و نفع شخصی او نباشد.

مثالهایی از موارد منع شده در این مورد عبارت اند از:

- مدیران و روسای شرکت نباید از طریق معاملات خصوصی با شرکت یا از طرف آن سودهای محرومانه یا منافع نامشروع به دست آورند.

- مدیران و روسای شرکت نباید به زیان شرکت با آن رقبت و همچشمی کنند.

- مدیران و روسای شرکت نباید پیش آمده غصب نموده و خود از آن استفاده کنند.

- مدیران و روسای شرکت نباید با استفاده از اطلاعات شرکت که در دسترس عموم نیست نفع شخصی به دست آورند. همچین آنها نباید اطلاعات معینی را از سهامداران، کارمندان، اعتباردهنگان و درواقع عامه مردم دریغ دارند یا پنهان کنند.

- مدیران و روسای شرکت حتی باید از بروز هرگونه تضاد منافع احتماب و خودداری کنند.

ب) وظیفه فرمابندهای (اطاعت)

مدیران و روسای شرکت لازم است وظایف خود را مطابق با قوانین و مقررات قابل اجرا و نیز براساس شرایط اساسنامه شرکت انجام دهند. بنابراین اگر مقرراتی را تصویب کنند که خارج از اختیاراتی باشد که اساسنامه شرکت یا قوانین دولتی به آنها اعطاء کرده، در این صورت باید مسؤول و پاسخگو باشند.

در صورت عدم انجام و یا زیر پاگذاشتن هر یک از وظایف، این احتمال وجود دارد که یک مدیر یا رئیس شرکت شخصاً مورد پیگرد قرار گیرد زیرا به دلیل ناتوانی و عدم موقیت وی در انجام وظایفی که به عنوان مدیر یا رئیس بر عهده او گذاشته شده ممکن است فرد یا افرادی متحمل خسارتهای مالی شوند.

ادعاهای خسارتهای مالی شوند.

اشخاص ثالث مانند مقامات دولتی، صاحبان سهامداران، کارکنان، مراکز نظارتی، رقبا، قبلی شرکت و اعتباردهنگان مطرح کنند.

۲-۱-۱- اقدامات نادرست عمدى و غيرعمدى

در تمام رشته‌های بیمه مسؤولیت، پیامدها و عواقب اقدامات عمدى، آگاهانه یا ارادی را نمی‌شود بیمه کرد و در بیمه مسؤولیت مدیران و روسای یک شرکت نیز همین شرط، کاربرد داشته و نافذ است.

در قسمت قبلی (قسمت ۱/۱ وظایف اصلی) مثالهایی از اقدامات یا سهلانگاریهایی ذکر شده که ممکن است منجر به مسؤولیت مالی انفرادی برای مدیر و یا رئیس یک شرکت شود.

برخی از اقدامات و سهلانگاریها مشخصاً تقلب و کلاهبرداری هستند که در این مورد هیچ بیمه‌ای از همه انواع بیمه هرگز خسارتهای به کسی که مرتکب جرمی شده یا سوء مدیریت بزرگوارانه و خلاف قانون داشته است نمی‌پردازد.

گروه دیگری از اقدامات اعمال نادرستی هستند که افراد عمداً و به صورت ارادی مرتكب می‌شوند و در چنین مواردی، مدیر یا رئیسی که مرتکب چنین اعمالی شده است می‌دانسته که با ارتکاب آنها، اشخاص ثالث به طور اجتناب ناپذیر در نتیجه کارهای او متهم خسارتهای مالی می‌گردند. مسؤولیتی که مدیر یا رئیس برای جبران چنین خسارتهای دارد، هرگز بیمه نمی‌شود (دقیقاً به همان صورتی که در حالت خاصی از بیمه مسؤولیت تولید وجود دارد، بدین صورت که در بیمه مسؤولیت تولید اگر بیمه شده بداند که کالای مشخصی باعث جراحت او می‌شود و با وجود این، از آن کالا استفاده کرده و در نتیجه آسیب بینند در آن صورت هیچ‌گونه خسارتهای به او پرداخت نمی‌شود).

اما موارد بسیاری از اعمال نادرست ممکن است به صورت غیرعمدى انجام شود. در

چنین مواردی، بیمه شده از پیامدهای عمل نادرست خود آگاه نیست یا درواقع شاید حتی نمی‌داند که این عمل وی نادرست است. بیمه مسؤولیت مدیران و روسای یک شرکت اخلاقاً بدین منظور طراحی و تنظیم شده است تا راه حلی باشد برای مسؤولیتها که از چنین اعمال نادرست غیرعمدى ناشی می‌شود.

۲- بیمه مسؤولیت مدیران و روسای یک موسسه یا شرکت

بیمه جامع مسؤولیت عمومی که یک بیمه عادی و شامل بیمه مسؤولیت تولید نیز هست، مسؤولیت شرکت را در مقابل اشخاص ثالث برای خدمات جانی و خسارتهای مالی تحت پوشش خود دارد. بیمه‌نامه‌ای که به خوبی تنظیم شده باشد همچنین هرگونه مسؤولیت انفرادی مدیران و روسای شرکت را در همان مدت در مورد همان حوادث پوشش می‌دهد اما به هر صورت برای پوشش مسؤولیت انفرادی مدیران و روسای شرکت در مقابل «اقدامات اشتباہ آمیزشان» که باعث بروز خسارهای مالی شده و هزینه آن به اشخاص ثالث (مثلًا اعتباردهنگان، سهامداران و کارکنان) تحمل می‌شود، بیمه مسؤولیت انفرادی جداگانه‌ای لازم و ضروری است.

براساس بیمه‌نامه مسؤولیت مدیران و روسا غرامت به موردی پرداخت می‌شود که در آن مسؤولیت قانونی برای پرداخت خسارت به سبب یک عمل اشتباہ آمیز باشد. عموماً منظور از خسارت موارد زیر است:

هزینه‌ها و مخارجی که به عنوان غرامت یا جهت حل و فصل دعوا و یا براساس حکم دادگاه و یا موارد دیگر پرداخت شود.
پ) تمام هزینه‌ها و مخارج دیگری که با اجازه و توافق مکنوب بیمه‌گران به بار آمده باشد.

عبارت «اقدام اشتباہ آمیز»^۴ در معنای وسیع خود بدین گونه تعریف می‌شود:

انجام ندادن وظیفه، خیانت در امانت، غفلت، خطأ، اظهار نظر نادرست، اظهارات

گمراه‌کننده، کوتاهی، زیر پا گذاشتن تعهدات پذیرفته شده و سایر اقداماتی که یک مدیر یا رئیس در حیطه وظایف خویش انجام داده یا به صورت اشتباہی به آن اقدام کرده است. هر یک از این موارد می‌تواند واقعی باشد یا تها ادعاهایی باشد که مطرح شده است. این بیمه تنها آن دسته از دعاوی را تحت پوشش خود قرار می‌دهد که طی دوره اعتبار بیمه نامه بر علیه خود مدیران و روسای به صورت انفرادی اقامه شده باشد (بدون توجه به اینکه چه موقع این اقدام اشتباہ آمیز انجام گرفته است). بنابراین مدیران می‌توانند برای ادعاهایی که در آینده به سبب اقدامات اشتباہ آمیز گذشته آنها اقامه می‌شود پوشش تهیه کنند (البته مشروط بر آنکه آنها از احتمال هرگونه ادعای خسارت بی‌اطلاع باشند) اما اگر آنها خرید بیمه را متوقف سازند و بعد از پایان مدت اعتبار بیمه نامه پوشش تهیه نکنند، پرداخت خسارت نیز متوقف خواهد شد.

۱-۲- استثنای

بیمه نامه های موجود مشتعل بر برخی استثنای است که البته مواردی از آنها را می‌توان با پرداخت حق بیمه بیشتر حذف کرد اما برخی دیگر از آن استثنای تا هنگامی که بیمه گران به آنها اهمیت می‌دهند و نگران آنها هستند اجرایی است و همیشه وجود خواهد داشت. استثنای یک بیمه نامه نسونه را می‌توان تحت چهار عنوان کلی زیر قرارداد:

(الف) استثنای مشخص (Signposts)

بیمه مسوولیت مدیران و روسای یک شرکت خسارت‌های ناشی از مواردی را که می‌تواند یا باید در داخل موضوعات بیمه نامه خود شرکت گنجانده شود، تحت پوشش قرار نمی‌دهد. از این رو بیمه مسوولیت مدیران و روسا مشتعل بر استثنای است تا مسوولیت خسارت‌هایی را که شرکت در موارد زیر متتحمل می‌شود مستثنی کنند: مسوولیت‌های عمومی شرکت، مسوولیت‌های ناشی از تولیدات شرکت، مسوولیت جبران زیانهای وارد به اموال که در اثر وقوع یک خطر بیمه شدنی

ایجاد شده، خسارت عدم النفع یا خسارت از دست دادن درآمد که از موارد گفته شده ناشی می‌شود، خسارت وارد به اموال در هنگام ترازیت وغیره.

در بیمه نامه مسوولیت مدیران و روسای بیمه گر مایل نیست که این افراد را در برابر پیامدهای ناشی از ناکافی بودن پوشش‌های بیمه‌ای و یا کوتاهی آنها در بیمه کردن شرکت به میزان کافی، مورد حمایت قرار دهد.

ب) کلامبرداری و تقلب

بیمه نامه ها مجوزی برای فعالیت افراد مجرم و بزهکار نیستند و همان طور که انتظار می‌رود در موارد کلامبرداری و تقلب فرد، خسارت را بر عهده نمی‌گیرند. همچنین بیمه نامه ها، مسوولیت مدیران را برای بازپرداخت سود شخصی غیرقانونی یا منافع ناصحیح تحت پوشش خود قرار نمی‌دهند. ضمناً رایج است که به بیمه نامه مدیران و روسای یک بانک یا یک موسسه مالی مشابه، یک استثنای دیگر اضافه شود و آن مستثنی بودن خسارت‌های ناشی از «معاملات درون سازمانی بین مدیران و روسای شرکت»⁵ به همان دلایل گفته شده است. افزون بر جریمه‌ها و تبیهات، بیمه مسوولیت مدیران و روسای شرکت غرامتهای کیفری (جریمه مالیات وغیره) یا چندگانه را نیز تحت پوشش خود ندارد.

ب) ریسکهای بیمه نشدنی

استثنایاتی که تحت این عنوان قرار می‌گیرند عبارت اند از: ریسکهای جنگ، ریسکهای هسته‌ای و پیامدهای ناشی از اقدامات اشتباہ آمیز عمدی.

ت) ارزیابی ریسک، تشخیص (قضایت)

بیمه گری منظور از این عنوان مواردی است که بیمه گران براساس تجربیات خود دریافت‌هایی که برای بیمه کردن غیرقابل قبول می‌باشد. این حالت ممکن است براساس یک محدودیت قاره‌ای (جغرافیایی) باشد. به خصوص در مورد ادعاهای خسارتی که در امریکا اقامه می‌شود نیز این استثنا تحمیل می‌شود. زیرا همزمان با

قبول پستهایی در شرکهای امریکایی، ریسک دعوا و ادعای خسارت بر علیه مدیران به میزان چشمگیری افزایش می‌یابد و از این رو یمه گران هستند که قبل از ارائه پوشش، ریسک مربوط را به دقت موردنظر و تأمل قرار می‌دهند. برخی از یمه گران خسارت‌هایی را که از مدیریت موسسات امریکایی ناشی می‌شوند، تحت پوشش قرار نمی‌دهند. یکی دیگر از استثنایات این است که شرایط و وضعیت ویژه شناخته شده‌ای که قبل از یمه وجود داشته است، استثنای شده باشد. سیاری دیگر از شرایط و استثنایاتی که می‌توان یک ریسک معین الحاق کرد در این مقوله جای می‌گیرند.

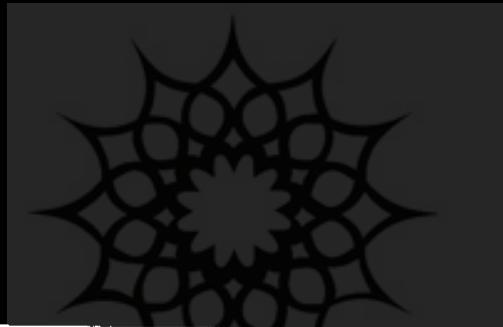
۲-۱- الحقایقها

معمولآً مرسم است که مدیران و روسای شرکهای فرعی (تابع شرکت اصلی) که بعد تاریخ شروع یمه به تملک درمی‌آیند یا ایجاد می‌شوند نیز به طور خودکار تحت پوشش بگیرند که این کار با استفاده از الحقایق‌های خاص و با توجه به شرایط بیمه نامه و (در صورت ضرورت) اطلاع دادن به بیمه گران خود آن شرکهای تازه ایجاد شده یا به تملک درآمدن کوتاه‌ترین زمانی که منطقاً امکان پذیر است، صورت می‌گیرد.

غیر معمول نیست که بیمه گران شرط دوره کشف⁶ (فاسله زمانی میان انقضای مدت قرارداد یمه تا زمانی است که مقدار زیان حاصله محاسبه شود) را در نظر بگیرند که گاهی به نام دوره گزارش مدت اختیاری⁷ نامیده می‌شود.

۳- ۲- هزینه‌های دفاع در دادگاه و سایر هزینه‌ها

یمه گران، جدای از پوشش مسوولیت قانونی مدیران، از طریق پرداخت خسارت‌ها، هزینه و مخارج خسارت دیدگان به هزینه‌های دفاع در دادگاه که خود مدیر یا ریسیس یا از طرف (دیگران) پیش آمده باشد، غرامت پرداخت می‌کنند. این یک جنبه مهم از

کردن را از بالاترین مقام شرکت آغاز کنند و بعد از آنها افراد پایین‌تر را بیمه نمایند و تا اندازه‌ای بی‌میل هستند که بدون ارائه پوشش به مدیران شرکت مادر، به مدیران شرکتهای فرعی نرخ پیشنهاد کنند. افون بر این گاهی یک بیمه‌نامه را می‌توان به طور خاصی گسترش و تعییم داد تا پستهای موجود در هیات مدیره شرکتهای متعدد و هم‌پیمان را نیز پوشش دهد.

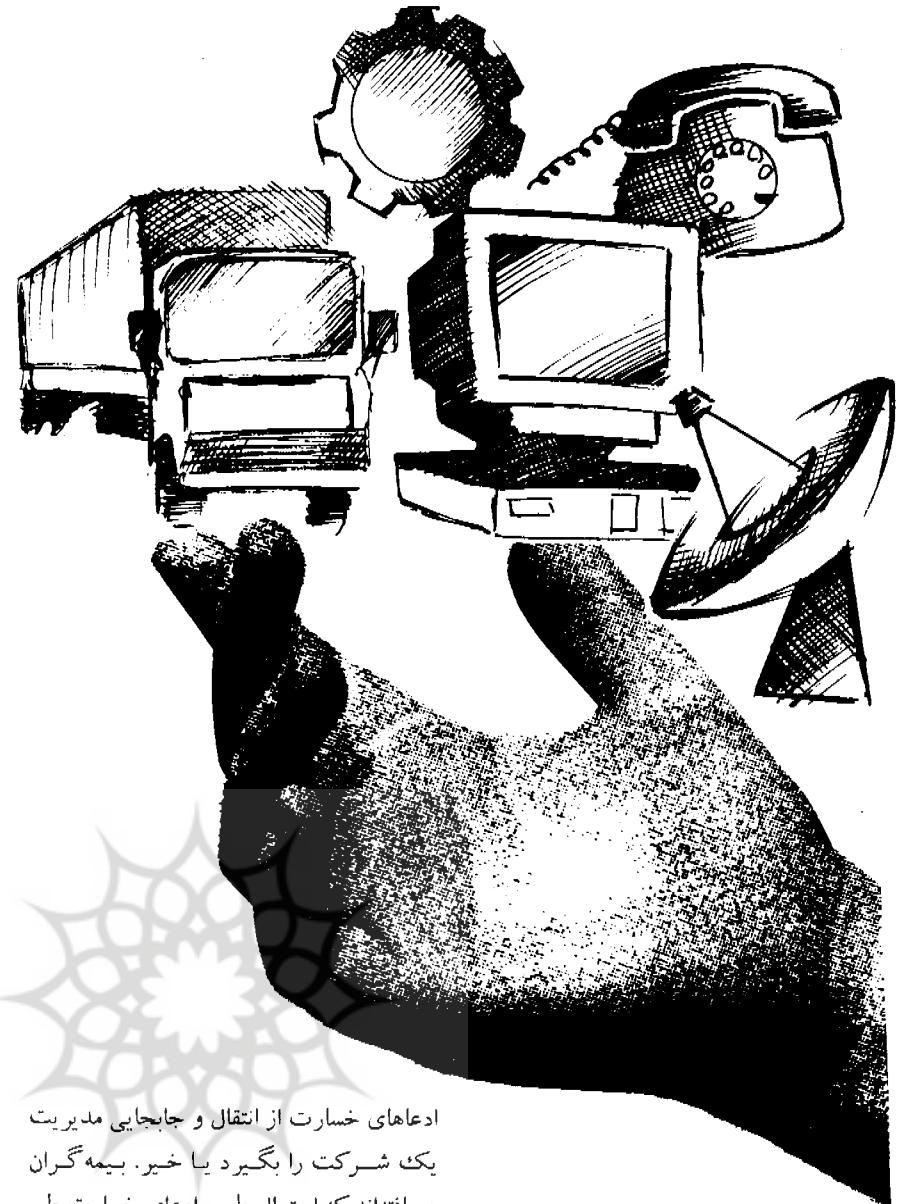
بیمه مدیران و روسای شرکت نه تنها به این افراد بلکه برای خود شرکت هم محافظت و حمایت ارائه می‌کند. این بند به عنوان پرداخت جبرانی^۸ به شرکت یا موسسه مشهور بوده و عبارت است از پرداخت یا تامین وجه برای شخص حقیقی یا حقوقی که پرداختی را به نیابت انجام داده است. به این ترتیب که اگر مدیران یا روسای شرکت اقدامات اشتباه‌آمیزی

۲/۴- چه کسی تحت پوشش قرار می‌گیرد؟

در این مورد اکثر بیمه‌نامه‌ها اغلب به فردی اشاره می‌کنند که در حال حاضر مدیر یا رئیس یک شرکت است یا از این به بعد مدیر یا رئیس خواهد شد. بنابراین، این بیمه به مدیران و روسای فعلی یا آینده شرکت پوشش می‌دهد، البته مشروط بر آنکه ادعای خسارت در طی دوره اعتبار بیمه‌نامه اقامه شود. معمولاً پوشش به هیات مدیره شرکت مادر ارائه می‌شود، چه این افراد در سمت‌های مدیریتی و ریاستی شرکت اصلی باشند و چه مدیر یا رئیس شرکتهای فرعی تابع. ممکن است پوشش در حد وسیع تری ارائه شود تا همه مدیران یک گروه شرکت از جمله مدیران شرکتهای فرعی را نیز دربر بگیرد. معمولاً بیمه‌گران ترجیح می‌دهند که بیمه

پوششی است که ارائه می‌شود زیرا هم در موارد شکایت مدنی و هم در وارد جنایی کارایی و شمول دارد. دفاع از یک فرد می‌تواند بسیار هزینه‌بر و گران باشد. حتی اگر ادله فرد مدعی محکم به نظر نرسد. یک مدیر نمی‌تواند پشت نقاب شرکت پنهان شود و نیز نمی‌تواند وجود شرکت را برای دفاع شخصی از خود مورد استفاده قرار دهد. بیمه پیش‌رفته مدیران و روسا، هزینه‌ها، کارمزدها و مخارج وکالت قانونی که با موافقت کتبی بیمه‌گران انجام گرفته و ناشی از حضور در هرگونه بازرسی، تحقیق، بازجویی یا سایر دادخواهیها باشد را پرداخت می‌کند. این گونه هزینه‌ها در صورتی که طی دوره بیمه، توسط مقامات رسمی یا موسسه‌هایی که اختیار بررسی امور شرکت را دارند مقدار گردد، یا تعین شود قابل پرداخت خواهد بود.

شرکتها کجا قرار دارند. شرکتهای فرعی که کل سهام آنها متعلق به شرکت مادر است در مقایسه با شرکتهایی که بخش اندکی از سهام آنها متعلق به سهامداری بی واسطه از شرکت مادر است احتمالاً مشکلات کمتری برای پیمه گران دارند زیرا در شرکتهای گروه دوم سهامدار اقلیت ممکن است این احساس نیاز را بخند که اقدامی بر علیه مدیران شرکت به سبب انجام ندادن وظیفشان به عمل آورد.

حتی در مواردی هم که سهام شرکتهای فرعی متعلق به شرکت مادر است محل استقرار جغرافیایی آنها در تعیین میزان خطر مهم است. مثلًا شرکتهای فرعی که در امریکای شمالی یا در اتریش فعالیت می‌کنند، احتمالاً ریسک بیشتری از سایر نقاط دارند.

شرکتهایی که داراییهایی در امریکای شمالی دارند نشان داده‌اند که بالاترین ریسک را دارند به ویژه هنگامی که این شرکتها سهامی دارند که در ایالات متحده امریکا هم مبادله می‌شود. اگر این شرکتها سرمایه‌ای از بانکهای امریکایی یا بازار بورس نیویورک تهیه کرده باشند این بخش از ریسک لازم است تحت عنوان یک ریسک خالص امریکایی شمالی پیمeh شود. یکی از مواردی که ریسکهای بسیار بالایی دارند شرکتهای فرعی امریکای شمالی هستند که تمام سهام آنها متعلق به شرکت مادر نیست بلکه اکثر آنها متعلق به شرکت مادر و اقلیت سهام آن متعلق به سهامداران امریکایی است. جدای از ادعاهای خسارتبه که سهامداران به خشم آمده اقامه می‌کنند، پیمه گران باید احتمال اینکه مدیران و روسای شرکت قوانین فدرال را رعایت نکنند نیز مدنظر داشته باشند. این قوانین مسؤولیتهای بی‌شماری را برای مدیران و روسای شرکت مادران، اعتباردهنده‌گان و اشخاص ثالث ایجاد می‌کند.

حسابها و گزارش سالانه
حسابها و گزارش سالانه اطلاعات عمده را در مورد ثبات مالی شرکت، ساختار و نوع

ادعاها خسارت از انتقال و جابجایی مدیریت یک شرکت را بگیرد یا خیر. پیمه گران دریافت‌های احتمال طرح ادعای خسارت طی دوره انتقال؟ شرکت یا بی‌درنگ بعد از آن، بالاست، به ویژه در حالتی که خرید کلی سهام و انتقال مدیریت شرکت در جوی دوستانه انجام نمی‌گیرد.

(ث) فهرست شرکتهای فرعی تابع، درصد مالکیت از آنها و محل استقرارشان این تذکر لازم است که پیمه‌نامه‌های مدیران و روسای شرکت نه تنها به مدیران و روسای شرکت مادر پوشش می‌دهد بلکه پستهای آنها در شرکتهای فرعی و نیز مدیران و روسای شرکتهای فرعی را تحت پوشش خود دارد. لذا پیمه گران باید بدانند این شرکتهای فرعی چه تعدادی هستند. آیا همه سهام آنها متعلق به شرکت مادر است یا اینکه اکثر سهام متعلق به شرکت مادر است و نیز اینکه این درنظر داشته باشند که آیا احتمال دارد که